

Luetaan yhdessä -verkoston toimintasuunnitelma 2021

Taustaa

Luetaan yhdessä on valtakunnallinen verkosto, joka tukee maahan muuttaneiden, erityisesti naisten, kielen oppimista ja kotoutumista. Verkosto tarjoaa vapaaehtoistyönä lukutaidon ja suomen tai ruotsin kielen opetusta maahanmuuttajille eri puolilla Suomea. Verkostossa toimi vuonna 2020 lähes 80 opetusryhmää 29 paikkakunnalla, joissa n. 500 vapaaehtoistyöntekijää opetti yli 2100 opiskelijaa. Ryhmät kokoontuvat opetukseen kerran viikossa kaksi tuntia kerrallaan. Yhdessä ryhmässä toimii aina useampi vapaaehtoinen ohjaaja. Luetaan yhdessä -toiminta on matalan kynnyksen toimintaa, johon opiskelija voi tulla mukaan milloin tahansa ja millä taidoilla tahansa. Myös opiskelijoiden lapset ovat tervetulleita mukaan tunneille.

Luetaan yhdessä -ryhmät aloittavat opetustoiminnan vuosittain loppiaisen jälkeen tammikuussa. Kevätlukukauden opetus jatkuu pääsääntöisesti toukokuun loppuun. Syyslukukausi alkaa keskimäärin syyskuun ensimmäisellä viikolla ja kestää joulukuun puoliväliin. Ryhmät raportoivat toiminnastaan kevät- ja syyslukukauden päätyttyä. Raporttien pohjalta kootaan keväisin verkoston vuosikertomus, jossa eritellään hankkeen toimintaa ja tuloksia. Myös toiminnan itsearviointi toteutetaan vuosittain.

Luetaan yhdessä -verkoston perusrahoitus tulee STEA:lta (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus) toiminta-avustuksen muodossa. Tämän lisäksi Luetaan yhdessä -verkostolla on CIMO:n (Opetushallituksen kansainvälistymispalvelut) projektiavustus vuosille 2018-2021. Toimintaa hallinnoi Suomen Akateemisten Naisten Liitto (SANL). Toimintaa ohjaa ja valvoo kymmenhenkinen ohjausryhmä. Verkostolla on kolme vakituista työntekijää: toiminnanjohtaja, asiantuntija ja kouluttaja.

Korona-virustilanteen aiheuttamat poikkeukset toimintaan

Vuoden 2020 aikana koronavirusilanteen aiheuttamat poikkeustoimet ovat aiheuttaneet monenlaisia muutoksia verkoston perustoimintaan. Opetusryhmät jäivät tauolle kontaktiopetuksesta maaliskuussa 2020. Keväällä pilotoitiin etäopetusryhmiä ja kesällä kokemusten pohjalta luotiin konsepti, jolla syksyn 2020 aikana lisätään opetusryhmien määrää ja yhtenäistetään etäopetusmalli.

Vuoden 2021 toimintasuunnitelmassa lähdemme oletuksesta, että koronaviruksen aiheuttamat esteet kontaktiopetuksen järjestämiselle eivät poistu kokonaan. Verkoston opiskelijoiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden terveyden suojeleminen on tärkein prioriteettimme. Erilaisin toimenpitein varmistetaan, että kontaktiryhmien kokoontumiset ovat turvallisia kaikille osallistujille. Toisaalta verkosto varautuu myös siihen, että osa opetusryhmistä ei voi kokoontua normaalisti vielä vuoden 2021 aikanakaan ja uusien opetusryhmien perustaminen on korona-aikana aiempaa vaikeampaa.

Etäopetusryhmiä järjestetään myös vuonna 2021. Etäopetusryhmien perustaminen ja toiminta mallinnetaan helposti monistettavaan muotoon. Vuoden aikana selvitetään, onko etäopetusryhmien toiminnan järjestäminen pysyvästi mahdollista ja Luetaan yhdessä -verkoston strategiaan sopivaa. Jatkossa etäopetusryhmien avulla verkosto voisi toiminnallaan auttaa myös niitä opiskelijoita, joiden paikkakunnalla ei toimi perinteistä Luetaan yhdessä -opetusryhmää.

Kasvokkain tapahtuvat kontaktit niin opetuksessa kuin vapaaehtoisten koulutustilaisuuksissakin ovat ensisijaisia, mikäli niiden järjestäminen vain on turvallista. Kuitenkin ainakin verkoston suurimmat koulutustilaisuudet varaudutaan järjestämään 2020 vuoden tavoin etämenetelmillä vuonna 2021.

Opetusmateriaalit

Opiskelijoille ja vapaaehtoistyöntekijöille hankittavien oppikirjojen lisäksi opetusryhmien tueksi luodaan lukukausittain tuntisuunnitelma, jossa ryhmien käyttöön tarjotaan aihepiireittäin eri tasoille suunnattuja tehtäviä. Ryhmät voivat hyödyntää materiaalia yksittäisillä opetustunneilla tai käyttä sitä sellaisenaan lukukauden ajan. Vuoden 2021 tuntisuunnitelmiin lisätään mm. digitaalisten kehittämiseen liittyviä sekä monilukutaitoa kehittäviä materiaaleja.

Suomenkielen opetusmenetelmät ja materiaalit ovat viime vuosina siirtyneet yhä enenevässä määrin verkkoon. Lisäksi digitaalisesta on tullut välttämätön osa yhteiskunnassa toimimista. Tämän vuoksi verkosto kokee tärkeäksi edistää myös opiskelijoidensa digitaalisia taitoja. Vuonna 2019 verkosto toteutti vuoden pituisen tablettipilotin, jossa testattiin laitteiden hyödyllisyyttä opetustoiminnassa. Pilotissa todettiin, että tabletit soveltuvat käytettäväksi todella monin tavoin kielenopiskeluun, tiedonhakuun sekä erilaisten päivittäisten asioiden hoitamiseen tai niiden harjoitteluun. Lisäksi huomattiin, että tabletteja voi hyödyntää kielitaidoiltaan hyvinkin eritasoisten opiskelijoiden kanssa moniin muihin oppimateriaaleihin verrattuna monipuolisesti. Tärkeä tulos oli myös se, että tabletit näyttivät innostavan opiskelijoita opiskelemaan suomea verkossa myös vapaa-ajallaan.

Vuoden 2020 aikana koronavirustilanne esti tablettipilotin käytäntöjen laajentamisen koko verkoston toimintaan. 2021 aikana arvioidaan asia uudelleen ja päätetään rahoituksen hankemisesta tablettien hankintaan ja käyttöön.

Koulutukset ja tapaamiset

Vuoden 2021 aikana järjestetään kuusi alueellista koulutustilaisuutta, joissa käsitellään mm. monilukutaidon käsitettä ja annetaan vapaaehtoistyöntekijöille konkreettisia välineitä ja esimerkkejä sen harjoittamiseen. Lisäksi vuoden 2019 aloitettuja uusien vapaaehtoistyöntekijöiden koulutusillat vakinaistetaan osaksi verkoston koulutusohjelmaa.

Syksyn aikana järjestetään verkoston vapaaehtoistyöntekijöille vuotuinen valtakunnallinen koulutusseminaari, johon osallistuvien matka- ja ruokailukulut korvataan, mikäli kasvokkain kohtaaminen tuolloin suurella joukolla on mahdollista. Vuoden 2021 seminaarissa käsitellään mm. ”kieleilyä” eli kieleen sosiaalistumista, järjestetään kokemuspuheenvuoroja opiskelijoilta kuultuna, keskustellaan rasmin ehkäisystä sekä järjestetään ratkaisukeskeinen työpaja vapaaehtoistyöntekijöiden yleisimmistä huolenaiheista opetukseen liittyen.

Verkostolla on käynnissä Opetushallituksen Erasmus+ -hanke, jossa vapaaehtoistyöntekijät ja työntekijät käyvät tutustumassa erilaisiin kielenopetusmalleihin Euroopassa vuosina 2018-2020. Koronan vuoksi hankeaikaa on jatkettu marraskuuhun 2021 asti. Vuoden 2021 aikana järjestetään kaksi liikkuvuusmatkaa koronatilanteen niin sallissa sekä noin kolme virtuaaliliikkuvuutta. Hankkeen päätteeksi järjestetään seminaari liikkuvuuksiin osallistuneille. Seminaarin pohjalta kerätään yhteen hankkeen hyvät käytännöt sekä sovitaan niiden levittämisestä Luetaan yhdessä -toimintaan.

Toiminnan kehittäminen

Luetaan yhdessä -verkoston opetusryhmien määrä on rajallisten työntekijäresurssien vuoksi pienentynyt viime vuosina, sillä vuosina 2017-2019 uusia ryhmiä ei ole pystytty perustamaan enemmän kuin vanhoja ryhmiä on päättänyt toimintansa. Vuonna 2020 verkosto haki ja sai Stealta avustuskorotusta kolmannen työntekijän palkkaukselle, jonka vastuulla verkoston laajentuminen vastaisuudessa on. Koronatilanne on tuonut haasteita laajentamissuunnitelmille, sillä ihmisiä on ollut hankala innostaa kasvokkain tapahtuvaan vapaaehtoistyöhön. Pelko viruksen tarttumisesta voi vaikuttaa myös vuonna 2021 verkoston opetusryhmämäärään laskevasti. Vuonna 2021 toiminnan laajentuminen tulee koskemaan suurilta osin verkoston uusia etäopetusryhmiä,

joiden toiminta juurrutetaan vuoden 2021 aikana. Lisäksi tavoitteena on perustaa viisi uutta Luetaan yhdessä -ryhmää Forssaan, Joensuun, Jyväskylään, Vantaan Hakunilaan, ja Varkauteen, joiden kaikkien paikkakuntien kanssa on neuvottelut aloitettu jo vuoden 2020 aikana.

Strategiatyö

Verkoston strategia on asetettu vuosille 2016-2020. Syksyn 2020 aikana järjestetään työpajoja verkoston vapaaehtoistyöntekijöille, ohjausryhmälle ja SANL:n keskushallitukselle, jossa ideoidaan verkoston kehittämistyötä. Vuoden 2021 alussa työpajojen tulokset analysoidaan ja koostetaan raportiksi, jonka pohjalta koostetaan verkoston uusi strategia vuosiksi 2021-2025.

Viestintä

Verkoston sisäinen viestintä tapahtuu pääosin sähköisesti viisi kertaa vuodessa lähetettävän sähköisen uutiskirjeen, nettisivujen sekä Facebook-sivujen välityksellä. Vuoden 2020 alussa verkostolle luotiin lisäksi Instagram-tili, jonka kehittämistä jatketaan vuoden 2021 aikana. Tilin pääkohderyhmänä on verkoston opiskelijat ja tilillä käsitellään kielenoppimiseen liittyviä aiheita ja vinkkejä. Vuoden vapaaehtoistyöntekijän ja opiskelijan valinnasta on tullut pysyvä tapa antaa tunnustusta verkoston toimijoille. 2021 aikana verkoston nettisivuja kehitetään ja muutetaan paremmin aikaan sopivaksi. Lisäksi luodaan uusi podcast-sarja yhteistyössä organisaation muiden toimijoiden eli SANL:n ja Auroras-verkoston kanssa.

Toimintaa esitellään vuoden aikana erilaisissa tapahtumissa, kuten Maailma kylässä -festivaaleilla sekä alueellisissa ja kunnallisissa tapahtumissa. Toiminnasta viestitään sekä uusille opiskelijoille että vapaaehtoisille säännöllisesti lukukausittain. Vuoden 2021 aikana kiinnitetään erityistä huomiota etäryhmien vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytointiin.

Yhteistyötahot

Verkostolla on erilaisia hankekumppaneita, joiden kanssa kehitetään perustoimintaa ja opetusta. Vuoden 2020 aikana jatketaan yhteistyötä Spek-järjestön Osallistava turvallisuus maahanmuuttajille -hankkeen sekä Kirkon ulkomaan avun Osallisuuden kieltä oppimassa -hankkeen kanssa, joiden ohjausryhmissä on verkostolla edustus. Verkostolla on myös jäsenyys SPR:n Vastaanotto toiminnan ja kotoutumisen tuen järjestöverkostossa sekä selkokeskuksen Selkokielen neuvottelukunnassa.

Vuoden 2021 aikana jatketaan syksyllä 2020 aloitettua yhteistyötä Helsingin yliopiston suomen kielen koulutusohjelman kanssa. Suomi toisena kielenä -opintojen opiskelijat ovat mukana verkoston etäopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Vuoden aikana selvitetään myös mahdollisuutta laajentaa vastaavaa yhteistyötä Oulun yliopiston suomen kielen koulutusohjelman kanssa.

Verkosto on käynyt vuoden 2020 aikana neuvotteluja Kirkon ulkomaan avun ja Helsingin yliopiston kanssa Toisto-toiminnan siirtämiseksi osaksi Luetaan yhdessä -verkostoa. Kaikki kolme osapuolta ovat suopeita vaihdokselle. Vaihdos edellyttäisi kuitenkin rahoitusta, jolla Toiston integroimiseen tarvittavat resurssit osaksi Luetaan yhdessä -verkostoa rahoitetaan. Rahoituksen saamiseksi osapuolet ovatideoineet Toistetaan yhdessä -hankkeen. Hankkeessa Luetaan yhdessä -vapaaehtoistyöntekijöitä koulutetaan Toisto-metodin käyttäjiksi ja metodi integroidaan osaksi valtakunnallista Luetaan yhdessä -toimintaa, paketoidaan Toisto-metodi ja Luetaan yhdessä -konsepti yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi, ja tarjotaan sen omaksumiseen koulutusta ja tukea eri toimijoille sekä tuotetaan uusia Toisto-materiaaleja ja uudistetaan vanhoja. Hankkeelle haetaan rahoitusta ensimmäisen tilaisuuden tullen 2020-2021 aikana.

Verkostolla on myös laaja, yli 80 organisaation yhteistyöverkosto, joka mm. tarjoaa tiloja toiminnalle. Yhteistyöverkoston organisaatioihin pidetään joukkona yhteyttä pari kertaa vuodessa yhteistyökumppanien uutiskirjeellä sekä yksittäistapauksissa tarvittaessa. Vuoden 2021 aikana mietitään tapaa, jolla verkosto voisi muistaa tai palkita sitoutuneimpia kumppaneita onnistuneesta yhteistyöstä.